

Neven

Volle neven zijn ze, beiden kwamen ze in het nieuws. De ene Teun Breedijk (58) krijgt op z'n boerderij in Ransdorp, vlak boven Amsterdam, bezoek van Geert Mak. Dat is al een belevenis op zich, want Mak is pas befaamd geworden door zijn boek over Jorwerd, het Friese dorp dat model is komen te staan voor de ontluistering van het platteland. De titel van het boek spreekt volgens velen boekdelen: 'Hoe God verdween uit Jorwerd'. De plaatselijke predikant tekende protest aan.

De andere neef heeft op 7 april een heel andere ervaring. Zijn vrouw Tiny komt hem dan melden dat pas is doorgebeld dat Nelly 190 toch BSE bleek te hebben. 'Toen stortte de wereld wel even in', moet hij achteraf zeggen. Natuurlijk had hij er sinds de ontdekking van het wat vreemde gedrag van een van zijn beste productie-koeien rekening mee gehouden, maar er serieus aan denken?

Blinde proeverij

In Ransdorp geniet Teun Breedijk. Hij is een hobbyboer, een liefhebber van kleuren', meldt z'n echtgenote Greet, die met enige trots het succes van de biologische koers onder woorden brengt. En dat in dubbel opzicht. 'Mijn man heeft lakenvelders, zwart en rood. En je ziet dat de toeristen even van de fiets stappen om onze koeien te bewonderen.' Daarna

refereert ze natuurlijk graag aan Geert Meks verhaal in NRC, waarin wordt verwezen naar de 'blinde proeverij' van topkoks die het vlees van de lakenvelders uit de stal van Breedijk op hetzelfde hoge peil achtten als dat van de Ierse vleesrunderen.

Teun Breedijk was niet verbaasd over de uitslag: 'Onze koeien hebben veel fijner vlees omdat ze langzamer groeien.' En Greet meldt ons met genoeg details: 'De Ierse juryleden gaven ons vlees een 9, en dat bij blinde proeverij.'

Ingeburgerd

De andere neef Teun Breedijk is een tijkje jonger. Hij was boer in Oliesloot, maar voelde zich belemmerd in het Waterland. Hij wilde meer, hij wilde

melken en fokken. Dus week hij uit naar het Noord-Friese Kollum, waar hij het met z'n vrouw Tiny maakte. Wat dienen daarbij de ijkpunten te zijn? Dat hij met een bedrijfsproductie van 9624 kg melk met 4.30 % vet en 3.46 % eiwit in 300 dagen in de top verscheen van de Friese productiestatistiek? Dat hij — als 'Hollander' — bestuurslid werd van het FRS-district?

Nee, veel meer werd duidelijk toen een van zijn beste koeien BSE bleek te hebben en zijn hele veestapel afgemaakt moest worden. Toen bleek dat hij ingeburgerd was.

Kollumer connectie

Het BSE-incident kreeg vele vervolgen. Enkele hele directe. De Friese zuivelcoöperatie FDF schrapte nog dezelfde dag alle reclame-uitingen voor

modern mocht heten. Hij speelde een rol bij het stamboek, bij de gezondheidsdienst en vooral in de provinciale commissie voor de rundveverbetering had hij invloed: Douwe de Jong was een voorloper van de moderne structuur, zoals die een eeuw later als eerste in Friesland werkelijkheid zou worden. Toen in 1990 het Friese syndicaat werd opgericht. En dus had de commissie van de Kollumer keuring — met koeien en kaas in het vaandel — best de modelkoe, zoals die werd vereeuwigd op een tegeltableau in de hal van het oude FRS-huis, als 'miss' mogen koesteren op 28 april. De keuring ging niet door, waar de voorzitter werd geïteisterd paste piëteit.

Genieten

Twee volle neven. De boer in Ransdorp geniet van zijn zwart- en roodbonte lakenvelders. 'De fietsers gaan er even voor zitten', zegt het buitenbeentje in de boerenwereld, die zich herinnert dat de plaatselijke slager rept van 'een monsterlijk gehalte', toen hij de uitbetaling pleegde.

In Kollum telt bij de andere neef een andere prestatie: hij wil melken, véél melken, niet om weer in de top gemeld te worden, maar omdat hij weet dat topproducties geregeld verband houden met bedrijfsopbrengst. Teun Breedijk denkt met weemoed aan

zijn Nellies, maar hij heeft vertrouwen in zijn nieuwe koeien. Twee neven, twee boeren. Twee levens. Twee mogelijkheden om (weer) te genieten.

Reimer Strikwerda

Kollumer kaas, die kwam direct in een verdacht daglicht te staan. Zonder enige aanwijsbare reden, maar zo is de wet van de communicatie nu eenmaal. Nog een bijzondere connectie: Teun Breedijk is voorzitter van de fokveedag van Kollum, die eind april op het programma stond. De commissie dacht een mooi aangrijpingspunt gevonden te hebben in een oude Kollumer koe. Een emigrante naar Amerika? Nee, zo mooi is de werkelijkheid niet. Maar onderschat Kollumer 5 niet, de op 7 maart 1888 geboren koe van Douwe de Jong uit het piepkleine Idaard. De Jong was een stille vrijgezel, een echte denker, die onder de hoede van FRS-secretaris baron Rengers representant werd van een koers die hyper-